

GRU OSALEB KAHESE OTSTARBEGA KAUBA IMPORDIS

Sanktsioonidest mõjutatud Vene sõjatööstuskompleks püsib jalul tänu Kremli käsilastele, kelle ponnistuste abil jõuab riiki sõjatööstusele tarvilik kahese otstarbega kaup.

Venemaa sõjaväeluure osaleb aktiivselt nii hankevajaduste väljaselgitamises kui ka sanktsioneeritud kauba hankimises välismaalt.

Moskva kohanemismeetmed nõuavad Lääne julgeoleku- ja korrakaitseasutustelt senisest tihedamat koostööd ning lääneriikide õigusruumi kaasajastamist.

Alates 2022. aasta märtsist, mil sai selgeks, et Venemaa plaan Ukraina paari päeva vallutada ebaõnnestus, on Venemaa sõjatööstuskompleks olnud tohutu surve all. Tööstusharuõlgadel on vastutus tagada oma relvajõududele lahinguväljal eelise saavutamiseks piisav hulk toodangut.

Venemaa sõjatööstusel napib aga sisendeid alates toorainest kuni mikroelektroonika ja meditsiiniseadmeteni välja. Importida üritatakse ka kõige lihtsamaid komponente, sest omatoodangu kvaliteet ei vasta sõjatööstuse nõuetele. Välismaalt hädatarviliku kauba hankimiseks on tööle rakendatud kõik välisilmaga kokku puutuvad ametkonnad – sh ka Venemaa eriteenistused.

SANKTSIOONID JA NENDE VÄLTIMINE

Venemaa sõjamasina pidurdamiseks rakendatud sanktsioonid on idanaabrile hulganisti probleeme tekitanud. Valusaimalt on erinevad piirangud tabanud pooljuhtide, masinaehituse ja lennunduskomponentide sektoreid.

Putini režiim püüab sanktsioonidega kohaneda, töötades nende vältimiseks pidevalt välja uusi skeeme: hankeprotsessi lisatakse lõpptarbija peitmiseks vahelülisid; tootja varjamiseks pakendatakse kaup ümber; kaupa pööratakse läbi Kaug-Ida, Lähis-Ida, Kesk-Aasia ja Aafrika riikide ning kasutatakse ära organiseeritud kuritegevust. Kaubatootjate ja -vahendajatena kasutab Venemaa ka sõbralikke riike, nagu Hiina, Iraan ja isegi India.

Kuna autonoomset, st välisriikide komponentidest sõltumatut tootmist pole Venemaa sõjatööstuses lähiaastail ette näha, on oodata veelgi suuremaid pingutusi sanktsiooni-režiimist möödahiilimiseks.

GRU ROLL VENEMAA HANKEPROTSESSIS

GRU põhiülesanne on hankida Venemaa Föderatsiooni juhtkonna otsusteks vajalikku sõjalist, poliitilist, majandus-, kaitse- ja teadustehnolist teavet. Lisaks luureinfo hankimisele tegeleb Vene sõjaväeluure aktiivselt mõjutustegevusega. Samuti on üks GRU ülesandeid toetada riigi majandusliku arengu, teadustehnolise progressi ja sõjalis-tehnilise potentsiaali kasvu. Seetõttu pingutab GRU ka sanktsioneeritud kauba Venemaale toimetamise nimel.

Kahtlemata ei ole GRU ainus organisatsioon, mis sanktsioonide vältimisega tegeleb, kuid sõjaväeluure eelised selle ülesande täitmisel on selged – luureohvitserid on väljaõppe käigus saanud põhjaliku ülevaate Lääne tehnikast, õppinud võõrkeeli ja lähenemist subjektile, varjates oma tegelikku eesmärki. Paljud hangetega tegelevad GRU ohvitserid on saanud pikaajalise kogemuse, töötades sihtriigis Venemaa saatkonnas diplomaadi või kaubandusesindajana. Samas pole sanktsioonide vältimine bondilikult glamuurne töö – kui külma sõja ajal tegelesid GRU ohvitserid pigem vastase tehnoloogiliste tippsaavutuste tootenäidiste hankimise ja kodumaale toimetamisega, siis nüüd sisustavad sadakonna sõjaväeluuraja tööpäevi tootekoodid, hinnapakumised ja logistikaskeemid.

Alates 1990ndatest on GRU ohvitserid loonud Venemaal impordi-ekspordifirmasid, et välismaalt kaupa hankida. Kui veel pärast Krimmi annekteerimist oli sellistes GRU kattefirmades töötavate kaubandusohvitseride reisimine Schengeni alal üsna tavapärane, siis alates täiemahulise sissetungist Ukrainasse on see oluliselt vähenenud. Kadunud otsest juurdepääsu tootjale on kompenseeritud mitmeti: välisriikides on loodud kohalike äri meestega kahasse uusi ettevõtteid, olemasolevate võrgustike ja rahvusvaheliste messide kaudu otsitakse aktiivselt uusikontakte, välispartnerite ja Vene logistikafirmade juhtkondi kultiveeritakse ja kaasatakse sanktsioonivältimise skeemide välja töötamise. Sageli on tegelikud kaubanimetused peidetud ja hankeprotsessi vahelised ei tarvitse teadagi, et osalevad sanktsioneeritud kauba tarnimises. Kohtumiseks

GRU ülem Igor Kostjukov kaitsekoostöö-teemalisel visiidil Indias, juuli 2024. Pildil on ka kõrged GRU ohvitserid Aleksandr Nazarenko ja Aleksandr Zorin.

Allikas: India relvajõud

partneritega reisivad luureohvitserid nüüd vaid kolmandatesse riikidesse, nagu Türgi, Araabia Ühendemiraadid, Hiina, Tai, Malaisia, samuti Balkani maadesse. Vajadusel kasutatakse ka kohalikes saatkondades töötavate luureohvitseride (nn residentuuri) abi.

Kuna GRU osaleb ise kaitsetööstuse hankevajaduse ja pakkumuse kirjeldamise protsessis, võib juhtuda, et kaubandusohvitserid paisutavad pakkumise hinda omakaspäädlikult üles, et tagada endale nt mõnus ööbimine Hongkongi luksushotellis.

NEPTUN KO LTD

Aleksandr Matrossov.

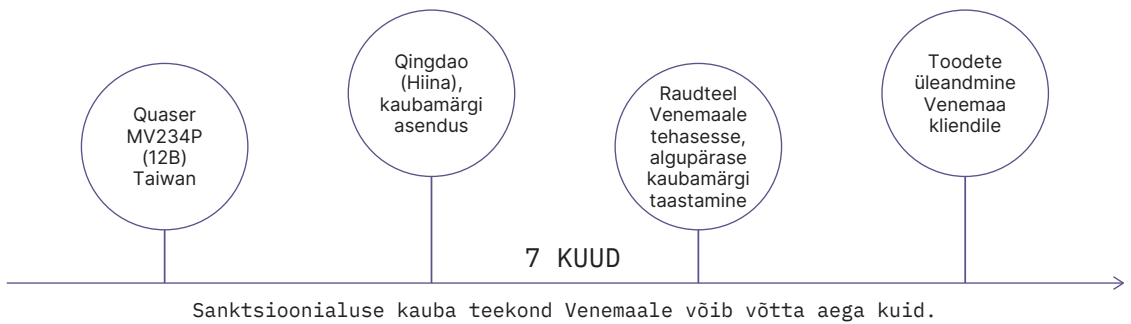
Moskvas 1996. aastal loodud firma Neptun Ko Ltd (*ООО Нептун Ко Лтд*) reklaamis end oma kodulehel mõned aastad tagasi kui ekspordi-impordiettevõtet, mis tegutseb Venemaal, SRÜ ja EL-i riikides ning Kagu-Aasias. Tarnitavate kaubagrupidena mainiti masinaehituse komponente, diagnostikainstrumente, elektroonikat ja IT-seadmeid, klientidena Vene jõuametkondi, teadusasutusi, tööstusettevõtteid (nt Rosatom, Rosneft, Lukoil) ja pankasid. Tänapäevaks on kodulehelt viited Venemaale kadunud – väidetavalt on tegemist Egiptuse firmaga N.E.S.T (Neptune for Engineering Services & Technology), mille missioon on viia kokku maailma suurimad hankijad, tootjad ja kauplejad. Venemaa registrid, arved ja kirjavahetus tõestavad siiski, et Neptun Ko on jätkuvalt Venemaal registreeritud ettevõtte. Juba aastast 2008 on Neptuni peadirektor olnud Aleksandr Matrossov, kes on ühtlasi ka tuvastatud kui GRU ohvitser. Matrossov on vaid üks vähemalt kümnest GRU ohvitserist, kelle oleme Neptun Ko praeguste või endiste juhtivtöötajate seast tuvastanud (vt nimekirja juuresolevas kastis).

TUVASTATUD GRU OHVITSERID

Koškin, Ruslan Petrovitš, snd 07.08.1951
 Votšenko, Aleksandr Filippovitš, snd 12.04.1955
 Sažin, Nikolai Nikolajevitš, snd 01.01.1957
 Mazurik, Sergei Nikolajevitš, snd 02.09.1960
 Matrossov, Aleksandr Vassiljevitiš, snd 15.09.1960
 Gaivoronski, Roman Viktorovitš, snd 19.09.1979
 Zubkov, Dmitri Jegorovitš, snd 29.05.1979
 Popov, Stanislav Sergejevitiš, snd 25.10.1979
 Straflfov, Konstantin Aleksandrovitš, snd 30.06.1983
 Mamontov, Maksim Jurjevitiš, snd 16.08.1984

Viimastel aastatel on Neptun spetsialiseerunud mikroelektroonika ja laboriseadmete hankimisele Kagu-Aasia ja Kaug-Ida riikide kaudu. Näiteks hankis Matrossov täiemahulise sõja esimesel aastal Neptunile Hiina ettevõtte Ardis Trading kaudu üle 500 000 euro väärtuses Venemaa sõjatööstuskompleksile kriitiliselt vajalikke pooljuhte ja muid komponente (vt tellimuse arvet lk 51).

Neptuni teine partner Hiinas on Shine Resource (Qingdao) Co., Ltd, mis on aidanud Neptunil Venemaale tarnida USA ettevõtte Quasari ja Hiina tootja Bosunmani masinaid.

Lisaks kauba sisseveole tegeleb GRU ka Venemaa kauba turustamisega sõbralikes välisriikides. Näiteks on Neptuniga seotud Ruslan Koškin tegev ka assotsiatsioonis MNPA IS (МНПА „Инновационные системы“), mille president on 2009. aastal GRU ülema kohalt tagandatud Valentin Korabelnikov. 2020 proovisid Korabelnikov ja Koškin Euraasia majanduskomisjoni kolleegiumiliikmele Sergei Glazevile maha müüa ideed edendada Vene eksporti Guatemalasse. Pole teada, kas Korabelnikovile 2021 esitatud korruptsioonisüüdistused olid seotud sama tehinguga.

Ühe ökosüsteemi firma esindaja sõnul tunnistas hankeskeemides osalev 60ndates eluaastates GRU ohvitser Vladimir Vladimirovitš (kelle perekonnanime ta ei osanud või tahtnud öelda) talle, et on moraalselt kurnatud ebameeldivast tööst keerulises globaalses olukorras – ta on küll ametlikult pensionär, kuid on sunnitud edasi töötama. Leevendust ei paku ka komandeeringud Taisse ja Dubaisse.

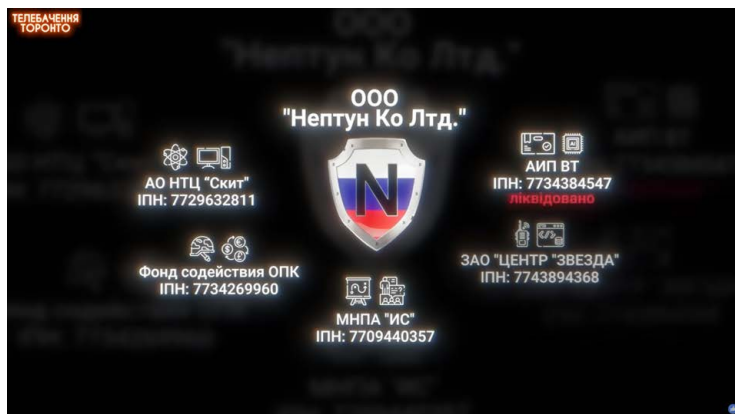
Jätkuvad ja üha karmimad sanktsioonid, pingeline töö, järelkasvu nappus, lõppklientide kaebused tarnete venimise ja ebakvaliteetse kauba kohta mõjuvad laastavalt ka karastunud luureohvitseridele. Kui nimekirja lisada veel ühe endise põhimotivaatori – Lääne-Euroopa reise võimaluse ja perspektiivi – kadu, on GRU kaubandusohvitseride frustratsioon mõistetatav.

FASTUMEETMED

Tasub uurida ettevõtteid, mis on nii sõjaeelset ajal kui ka pärast seda VF-Lääne- ja VF-Aasia-suunalise transiidiga tegelenud.

Sanktsioonidest kõrvalehiilimise tõkestamiseks ei piisa üksnes võrgustikes osalevate ettevõtete sanktsioneerimisest – mõistagi pole Neptun Ko ainus firma, kes Vene sõjatööstust Lääne komponentidega varustab. Hankeprotsessi lülisid on üsna lihtne asendada, sest nii Läänes kui mujal leidub endiselt inimesi, kes on materiaalse kasu saamise nimel valmis Kremli skeemides osalema. Tasub uurida ettevõtteid, mis on nii sõjaeelset ajal kui ka pärast seda VF-Lääne- ja VF-Aasia-suunalise transiidiga tegelenud. Tõhusamad on sellised vastumeetmed, mis hõlmavad kogu protsessi: tarneahelate, lõpptarbija ja rahavoogude kõrval tuleks eraldi tähelepanu pöörata sanktsioonide vältimise organisatoritele, sh Vene eriteenistuste ohvitseridele – neid „eksperte“ on Venemaal piiratud hulk. Kehandite sanktsioneerimine ei pruugi olla nii mõjus kui elukutseliste firmaloojate avalik häälmärgistamine.

Ka uuriv ajakirjandus saab anda tõhusa panuse sanktsiooniskeemide paljastamisse – võrreldes luure- ja korrakaitseasutustega võib ajakirjanikel olla lihtsamgi infot sanktsioneeritud kauba hangete kohta avalikkuse ette tuua. Näiteks on Ukraina kanal *Телебачення Торонто* avaldanud ülalmainitud GRU-ga tihedalt seotud ettevõtte Neptun Ko kohta põhjaliku uurimuse. Sellised paljastused aitavad tõsta teadlikkust ka kahese otstarbega kauba tootjate hulgas – Lääne tootjad ei soovi ju sattuda ühte patta GRU ohvitseride ja nende võrgustikega.

Kuvatõmmis *Телебачення Торонто* videost Neptun Ko LTD kohta.

Allikas: *Телебачення Торонто* Youtube'i kanal.

Lisaks ajakirjandusele ja luureasutustele tuleb olukorraga kohaneda ka õiguskaitse- ja seadusandlikel organitel. Kui liitlasriikides oleks sanktsioone vältivas võrgustikus osalemine seadusega karistatav, ei peaks korrakaitseorganid raiskama lisaressursse Vene eriteenistuste seose tõestamisele. Kahtlemata on seniste karistussüsteemide muutmine ja partneritega koordineerimine suur töö, kuid me ei pea vaatama kaugele minevikku, et positiivset paralleeli leida – terrorismivastane võitlus on hea näide sellest, kuidas Euroopa ja NATO koos oma partneritega suutsid töötada kiiresti välja tõhusad info jagamise ja tõkestamise meetmed, tänu millele on terrorismioht Euroopas tänaseks märgatavalt vähenenud.

阿蒂斯贸易（上海）有限公司

Ardis Trading (Shanghai) Co., LTD

ADD: Unit 491 4/F, No.458 Fute Rd, Shanghai Free trad area, P.R.China.

TEL: +86 021 52929011 FAX: +86 021 52929013

COMMERCIAL INVOICE

Ship To LLC «Neptun Co Ltd.»
 Teatralnaya alleya 3, 5th floor, 12
 125167, Russia Moscow
 Contacts: Alexander Matrossov
 TEL: +7 (926) 112-23-69

Invoice: ARD-NEP-221206-1

DATE: 2022/12/06

Contract No.: 22/08-22

Item	Part No	Description	Q-ty	Unit	Price per unit	Price total
1	PMP-GDT007	PUMP	77	pcs.	€ 1,332.00	€ 102,564.00
2	CAP-AVX016	CAPACITOR	72000	pcs.	€ 0.02	€ 1,440.00
3	CAP-AVX017	CAPACITOR	120	pcs.	€ 0.14	€ 16.80
4	CAP-AVX060	CAPACITOR	400	pcs.	€ 0.71	€ 284.00
5	CAP-AVX061	CAPACITOR	400	pcs.	€ 0.27	€ 108.00
6	W-XJS076	SEMICONDUCTOR	271	pcs.	€ 1.73	€ 468.83
7	IND-FRP077	INDUCTOR	5400	pcs.	€ 0.04	€ 216.00
8	CAP-VIS080	CAPACITOR	500	pcs.	€ 0.66	€ 330.00
9	COM-GDT096	COMPRESSOR	68	pcs.	€ 871.35	€ 59,251.80
10	A-SM103	SEMICONDUCTOR	250	pcs.	€ 0.66	€ 165.00
11	X-T104	SEMICONDUCTOR	556	pcs.	€ 0.59	€ 328.04
12	X-T105	SEMICONDUCTOR	196	pcs.	€ 0.79	€ 154.84
13	A-SB106	SEMICONDUCTOR	136	pcs.	€ 0.32	€ 43.52
14	A-SB107	SEMICONDUCTOR	1839	pcs.	€ 0.21	€ 386.19
15	A-SB108	SEMICONDUCTOR	212	pcs.	€ 0.56	€ 118.72
16	A-SB109	SEMICONDUCTOR	10	pcs.	€ 0.81	€ 8.10
17	A-SB110	SEMICONDUCTOR	772	pcs.	€ 0.25	€ 193.00
18	A-SB111	SEMICONDUCTOR	500	pcs.	€ 0.65	€ 325.00
19	A-SB112	SEMICONDUCTOR	220	pcs.	€ 0.51	€ 112.20
20	A-SB113	SEMICONDUCTOR	917	pcs.	€ 0.49	€ 449.33
21	A-SB114	SEMICONDUCTOR	100	pcs.	€ 0.49	€ 49.00
22	A-SB115	SEMICONDUCTOR	1117	pcs.	€ 0.50	€ 558.50
23	A-SB116	SEMICONDUCTOR	2685	pcs.	€ 0.39	€ 1,047.15
24	M-NQ135	SEMICONDUCTOR	70	pcs.	€ 13.78	€ 964.60
25	M-NQ136	SEMICONDUCTOR	318	pcs.	€ 13.59	€ 4,321.62
26	M-NQ137	SEMICONDUCTOR	469	pcs.	€ 21.08	€ 9,886.52
27	M-NQ139	SEMICONDUCTOR	1113	pcs.	€ 19.23	€ 21,402.99
28	M-NQ141	SEMICONDUCTOR	490	pcs.	€ 15.07	€ 7,384.30
29	M-NQ142	SEMICONDUCTOR	19	pcs.	€ 20.00	€ 380.00
30	M-NQ143	SEMICONDUCTOR	118	pcs.	€ 11.17	€ 1,318.06
31	M-NQ144	SEMICONDUCTOR	672	pcs.	€ 16.53	€ 11,108.16
32	M-NQ145	SEMICONDUCTOR	11	pcs.	€ 15.28	€ 168.08
33	M-NQ146	SEMICONDUCTOR	18	pcs.	€ 8.46	€ 152.28
34	M-NQ149	SEMICONDUCTOR	213	pcs.	€ 8.68	€ 1,848.84
35	M-NQ152	SEMICONDUCTOR	307	pcs.	€ 2.74	€ 841.18
36	M-NQ153	SEMICONDUCTOR	52	pcs.	€ 30.62	€ 1,592.24
37	M-NQ154	SEMICONDUCTOR	626	pcs.	€ 7.67	€ 4,801.42
38	A-T158	SEMICONDUCTOR	683	pcs.	€ 0.42	€ 286.86
39	VAR-EPS176	VARISTOR	100	pcs.	€ 23.05	€ 2,305.00
40	IND-EPS177	INDUCTOR	12	pcs.	€ 2.98	€ 35.76
41	IND-EPS178	INDUCTOR	10	pcs.	€ 4.69	€ 46.90
42	IND-EPS179	INDUCTOR	10	pcs.	€ 5.65	€ 56.50
43	IND-EPS180	INDUCTOR	20	pcs.	€ 4.77	€ 95.40
44	A-SB181	SEMICONDUCTOR	1000	pcs.	€ 0.05	€ 50.00
45	DIO-VIS186	DIODE	16	pcs.	€ 0.93	€ 14.88
46	A-SB187	SEMICONDUCTOR	30	pcs.	€ 0.25	€ 7.50
47	CAP-KEM188	CAPACITOR	2500	pcs.	€ 0.05	€ 125.00
48	CAP-KEM189	CAPACITOR	2000	pcs.	€ 0.08	€ 160.00
49	CAP-KEM190	CAPACITOR	64000	pcs.	€ 0.03	€ 1,920.00
50	CAP-KEM191	CAPACITOR	2500	pcs.	€ 0.09	€ 225.00
51	CAP-KEM192	CAPACITOR	30	pcs.	€ 0.17	€ 5.10
52	CAP-KEM193	CAPACITOR	5	pcs.	€ 0.66	€ 3.30
53	D-Z198	SEMICONDUCTOR	295	pcs.	€ 1.47	€ 433.65
54	D-Z199	SEMICONDUCTOR	148	pcs.	€ 2.08	€ 307.84

